

LA CAMPANYA DEL REFERÈNDUM DE L'1-0 ALS INFORMATIUS

**Anàlisi del discurs televisiu
entorn de la històrica convocatòria**

Sílvia Cabezas

m
mèdia.cat

FC
FUNDACIÓ
CATALUNYA
FONS PER A LA DEFENSA
DELS DRETS DELS CATALANS

**GRUP
DE PERIODISTES
RAMON BARNILS**

Aquest informe l'ha elaborat Mèdia.cat, l'Observatori Crític dels Mitjans impulsat pel Grup de Periodistes Ramon Barnils.

Amb la col·laboració de:

Redacció: Sílvia Cabezas
Coordinació: Àlex Romaguera

Correcció ortogràfica de la versió catalana: Elisabet Borreda Díaz
Disseny i maquetació: FabrikaGrafika

Edita: Grup de Periodistes Ramon Barnils, 2018

3

ÍN

DEX

4	INTRODUCCIÓ
5	FITXA TÈCNICA
6	ANÀLISI QUANTITATIVA
12	ANÀLISI QUALITATIVA DEL LLENGUATGE
14	CONCLUSIONS

INTRO DUC CIÓ

El caràcter excepcional del referèndum de l'1 d'octubre convocat pel Govern de la Generalitat, en base a l'aplicació de la Llei del referèndum aprovada per Junts pel Sí i la CUP setmanes abans, però sense el suport –per bé que amb diferents matisos– de la resta de partits de l'oposició i amb el rebuig explícit de l'executiu espanyol, fa imprescindible detenir-nos a observar com els mitjans catalans i estatals van abordar la informació al començament i al final de la campanya. L'estudi analitza l'inici de la campanya prèvia a la irrupció d'esdeveniments que, com és ben sabut, van obligar a alterar la normalitat en el seu transcurs i desenllaç. La resposta del govern de l'Estat espanyol intervenint els comptes de la Generalitat, el desplegament del dispositiu policial –agents de la Guàrdia Civil i la Policia Nacional– o l'acció de la fiscalia també sacsegen els darrers dies d'aquesta convulsa campanya.

FIT

XA

TÈCNICA

En l'elaboració del present informe, s'ha procedit a fer un petit treball de camp centrat en una anàlisi comparativa, durant els primers i els últims tres dies de campanya (15, 16, 17, 27, 28 i 29 de setembre), dels informatius del vespre de cinc canals de televisió, tant públics com privats: dos d'àmbit català (TV3 i 8tv) i tres d'estatals (TV1, Antena 3 i La Sexta). En aquest sentit, cal assenyalar que l'elecció d'A3 i La Sexta, malgrat que totes dues pertanyen al Grupo Planeta, respon a la necessitat de determinar si hi ha diferències substancials entre aquests mitjans a l'hora d'informar els seus públics envers la qüestió política que ens ocupa.

L'estudi ens proporciona dades quantitatives relacionades amb el "minutatge" dels dos blocs (el "Sí" i el "No"). Ara bé, tenint en compte la pròpia especificitat d'aquest referèndum, cal plantejar algunes de les limitacions metodològiques amb què ens hem trobat:

- ✿ En principi l'obligació legal de dedicar de forma neutral el mateix temps a ambdues opcions es vol complir en el cas de la televisió pública catalana, tot respectant la Llei del referèndum aprovada pel Parlament el passat 6 de setembre de 2017. No obstant això, TV3, per bé que pretén aplicar els criteris informatius establerts en una convocatòria de referèndum, es troba en la dificultat de cobrir l'espai del "No", pel simple fet que de manera oficiosa les formacions polítiques que van optar per abstenir-se o no votar la Llei del referèndum van renunciar a fer campanya.
- ✿ Tanmateix, la suspensió de la llei a mans del Tribunal Constitucional, l'endemà de la seva aprovació, va comportar l'incompliment per part de TVE dels criteris fixats relatius a la cobertura periodística dels dos blocs.
- ✿ La resta de mitjans espanyols, pel simple fet de no reconèixer la legalitat catalana, tampoc garanteixen un tractament informatiu en clau plebiscitària.

D'altra banda, l'anàlisi en termes qualitius també ens aporta algunes conclusions sobre el llenguatge emprat i les diferents percepcions o significats que cadascun dels serveis informatius li ha atorgat als esdeveniments, en funció de la línia editorial de cada cadena.

A

NÀ

LI

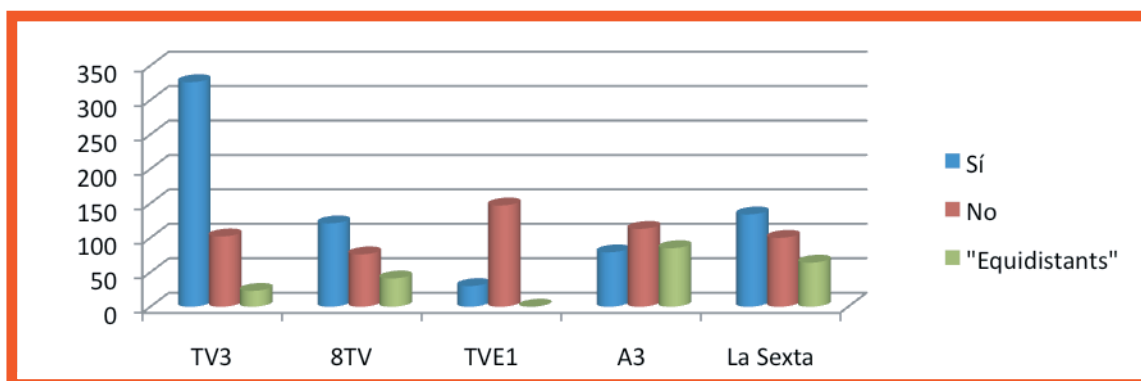
SI

QUANTITATIVA

La campanya arrenca amb força, sobretot, a les televisions catalanes que retransmeten en directe els parlaments dels representants del bloc unitari independentista (PDeCAT, ERC i la CUP), en el míting celebrat a Tarragona.

De les dades recollides en aquestes taules s'interpreta que les televisions catalanes (TV3 i 8tv) i La Sexta donen una cobertura més àmplia al bloc sobiranista, mentre que la televisió pública espanyola es fa més ressò de les declaracions esgrimides pels polítics denominats "constitucionalistes". Així doncs, TV3 dedica 5 minuts 26 segons a l'opció unitària del "Sí" enfront d' 1 minut i 42 segons a l'opció del "No" i 23 segons a l'espai qualificat periòdicament com a "equidistant". La cadena privada catalana del grup Godó, 8TV, en el seu programa "8 al dia" dedica al "tret de sortida" de la campanya 2 minuts i 1 segon al "Sí", 76 segons al "No" i 41 segons als "equidistants". En la redacció d'aquest informe utilitzem el terme "equidistant" per referir-nos als sectors polítics que no es van posicionar a favor del sí ni del no, malgrat ser favorables al dret a decidir. Si bé en alguns sectors es considerava un terme controvertit, hem decidit utilitzar-lo perquè és sintètic i comú al llenguatge mediàtic. Des de l'Estat, La Sexta també dedica 2 minuts i 14 segons al "Sí", 1 minut i 40 segons al "No" i 64 segons a la confluència en Comú Podem. La seva cadena germana, propietat també de Grupo Planeta, Antena 3, cobreix en 1 minut i 53 segons l'opció del "No" davant de 79 segons al "Sí" i 85 segons als "equidistants" (Podemos i l'alcaldeessa de Barcelona, Ada Colau).

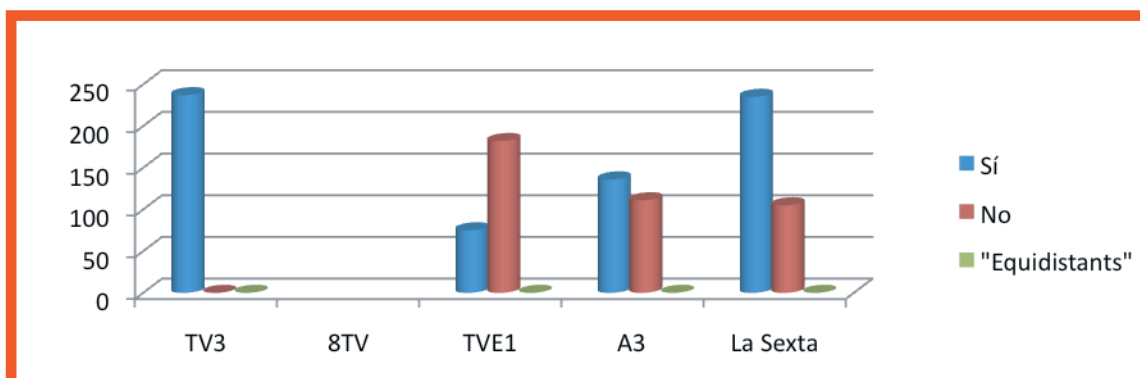
Taula 1. Temps expressat en segons dedicat als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 15 de setembre de 2017:

Taula 2. Conversió dels segons en minuts dedicats als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 15 de setembre de 2017:

	TV3	8TV	TVE1	A3	La Sexta
Sí	5' 26"	2' 1"	0' 30"	0' 79"	2' 14"
No	1' 42"	0' 76"	2' 27"	1' 53"	1' 40"
Altres: "Equidistants"	0' 23"	0' 41"	0' 0"	0' 85"	0' 64"

Taula 3. Temps expressat en segons dedicat als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 16 de setembre de 2017:

Taula 4. Conversió dels segons en minuts dedicats als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 16 de setembre de 2017:

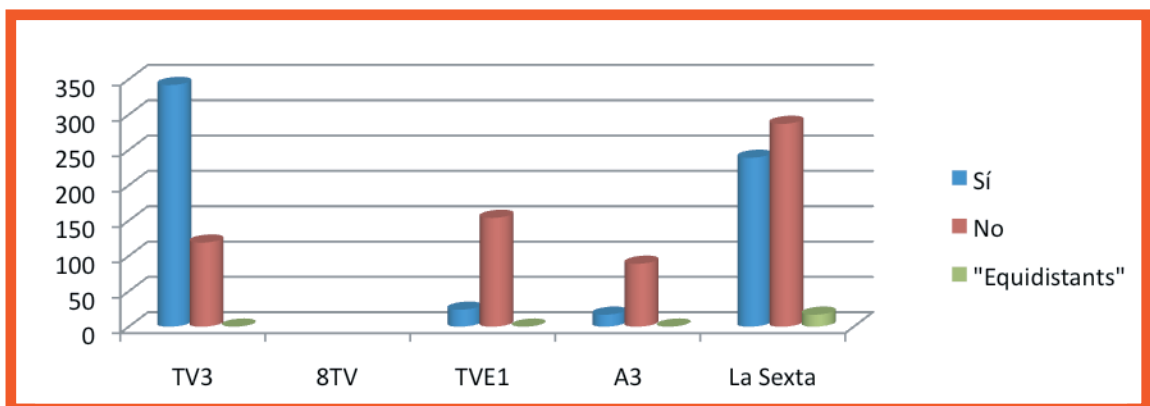
	TV3	8TV	TVE1	A3	La Sexta
Sí	3' 57"	----	0' 75"	2' 16"	3' 55"
No	0' 0"	----	3' 2"	1' 51"	1' 45"

El segon dia de campanya coincideix en dissabte i això explica la manca de dades –en les taules 3 i 4– relatives a 8tv, ja que durant el cap de setmana el programa informatiu "8 al dia" no s'emet. En un altre ordre de coses, cal indicar que tots els altres mitjans, excepte TV1, ocupen més minuts al bloc del "Sí", com a conseqüència de la concentració d'alcaldes a la plaça de Sant Jaume de Barcelona contra la persecució judicial, convocada per l'AMI i l'ACM. Tant l'alcaldessa de la ciutat, Ada Colau, com el president de la Generalitat, Carles Puigdemont, reben i se solidaritzen amb els batlles. Per a bona part d'aquests mitjans,

aquest acte s'inscriu dins la campanya per al "Sí", la qual cosa provoca que el gest de Colau perdi l'equidistància de la que sovint se l'acusa.

A més a més, cal subratllar que les dues cadenes públiques es comporten de forma semblant però invertida. TV3 destina 3 minuts i 57 segons al "Sí" sense fer referència al bloc del "No". I, per la seva banda, TV1 només ofereix 75 segons al "Sí" enfront dels 3 minuts i 2 segons del bloc contrari no només a la independència de Catalunya, sinó a la celebració del referèndum.

Taula 5. Temps expressat en segons dedicat als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 17 de setembre de 2017:

Taula 6. Conversió dels segons en minuts dedicats als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 17 de setembre de 2017:

	TV3	8TV	TVE1	A3	La Sexta
Sí	5' 42"	----	0' 24"	0' 17"	3' 59"
No	1' 59"	----	2' 34"	0' 89"	4' 47"
Altres: "Equidistants"	0' 0"	----	0' 0"	0' 0"	0' 17"

Durant el tercer dia de campanya analitzat –que també cau en cap de setmana–, TV3 dedica més de 5 minuts als partidaris del "Sí" i retransmet fragments de l'acte celebrat al Teatro del Barrio (cooperativa cultural) a Madrid. Els seus convocants són les associacions sobiranistes ANC i Òmnium, amb el suport d'ERC, la CUP i Podem. La Sexta també en fa un bon seguiment, però alhora informa de la "Festa de la Rosa" del PSC on hi és convidat el secretari general del PSOE, Pedro Sánchez. I, paral·lelament, fa esment del manifest "1-0 estafa antidemocràtica. No participis! No votis!" signat per intel·lectuals i artistes d'"esquerres". En aquest sentit, tant les declaracions de Pedro Sánchez durant la "Festa de la rosa" com el manifest citat integren la part "no oficiosa" de la campanya del "No".

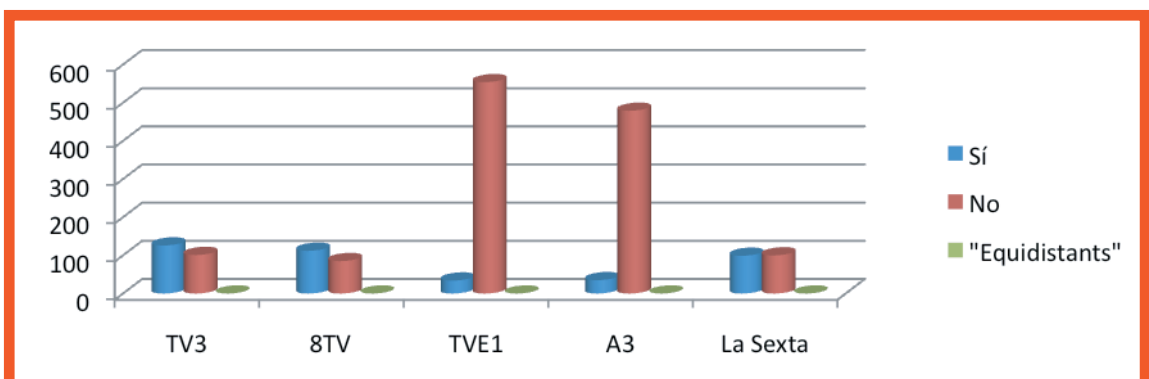
Talment com s'ha anunciat en apartats anteriors, l'evolució de la campanya és convulsa. Lluny de transcórrer en plena normalitat –o seguint la consigna llançada pel vicepresident de la Generalitat, Oriol Junqueras, el referèndum es farà "com sempre es fan les eleccions a Catalunya" (*El Punt Avui*, 17.06.2017)–, la realitat fou una altra com a conseqüència de les interferències de l'Estat. Les decisions adoptades tant des del govern espanyol com des de la institució judicial alteren els darrers dies de la campanya. En aquest sentit, no podem obviar l'impacte mediàtic de l'operació policial batejada amb el nom d'Anubis. El 20 de setembre, la Guàrdia Civil registra les conselleries d'Economia, d'Afers Exteriors, de Governació i d'Afers Socials. A més, entra a l'Agència Tributària Catalana i al Centre de Telecomunicacions i Tecnologia de la Informació. Entre els 14 detinguts hi ha el secretari d'Hisenda, Josep Lluís Salvadó, i el

secretari general de la Vicepresidència, Josep Maria Jové. La causa oberta és pels delictes de desobediència, prevaricació i malversació. Ràpidament, milers de ciutadans es manifesten davant la conselleria d'Economia amb la presència dels líders de les dues principals entitats independentistes: Jordi Sànchez (ANC) i Jordi Cuixart (Òmnium). Els mitjans d'àmbit espanyol gairebé de manera unànime assenyalen, fent d'altaveu de la Fiscalia General de l'Estat –el 22 de setembre, presenta la denúncia–, que ambdós líders haurien pogut incórrer en un delicte de sedició.

Les imatges més repetides en aquests informatius són les dels dos responsables enfilats sobre un vehicle policial exclamant les consignes "votarem", "Ni un pas enrere" o "No marxarem fins que no els deixin en llibertat" (fent una clara al·lusió a l'alliberament dels detinguts per mitjà de la "mobilització permanent"). Ben diferent és el tractament ofert per les televisions catalanes, les quals interpreten que els dos Jordis –actualment a la presó incondicional des del 17 d'octubre per ordre de la jutgessa de l'Audiència Nacional, Carmen Lamela– van calmar els ànims i que els voluntaris de l'ANC van impedir qualsevol accident. Els darrers tres dies de la campanya vénen marcats, per tant, per l'admissió a tràmit de l'Audència Nacional de la denúncia de la fiscalia per sedició i per la protesta d'advocats i procuradors (que reivindiquen poder anar a votar i condemnar les actuacions il·legals de l'Estat).

Tot seguit si llegim les següents taules comprovarem com tant TV1 com A3 reforcen les posicions oficials del govern Rajoy i mostren respecte per a les decisions judicials front un referèndum considerat "il·legal":

Taula 7. Temps expressat en segons dedicat als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 27 de setembre de 2017:

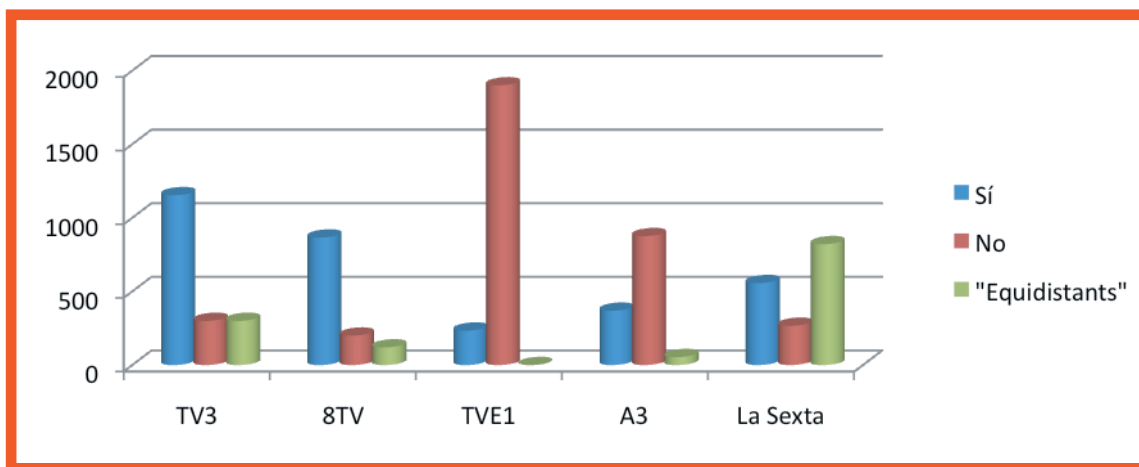
Taula 8. Conversió dels segons en minuts dedicats als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 27 de setembre de 2017:

	TV3	8TV	TVE1	A3	La Sexta
Sí	2' 05"	1' 87"	0' 57"	0' 58"	1' 65"
No	1' 68'	1' 42"	9' 23"	7' 98"	1' 67"
Altres: "Equidistants"	0' 00"	0' 00"	0' 00"	0' 00"	0' 00"

A quatre dies per a la celebració del referèndum, la jornada és capitalitzada a TV3 i a La Sexta per la vaga estudiantil –que va esdevenir en una mobilització massiva– a favor de l'1-0. En d'altres espais especials, fora del format tradicional dels telenotícies, totes dues cadenes la van retransmetre en directe. Mentrestant, els informatius (Taula 9 i 10) es feien ressò de la Junta de Seguretat, que segons,

TV3 "acaba sense acord" i de l'acte de Catalunya en Comú amb la presència d'un dels líders de Podemos, Íñigo Errejón. L'acte –malgrat que oficiosament no forma part de la campanya– pretén fer una crida al diàleg i a la participació. En paraules d'Errejón: "Ja no és una convocatòria que només interpel·li els independentistes, sinó a tots els qui volem defensar les institucions" (TN Vespre, TV3, 28.09.2017).

Taula 9. Temps expressat en segons dedicat als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 28 de setembre de 2017:

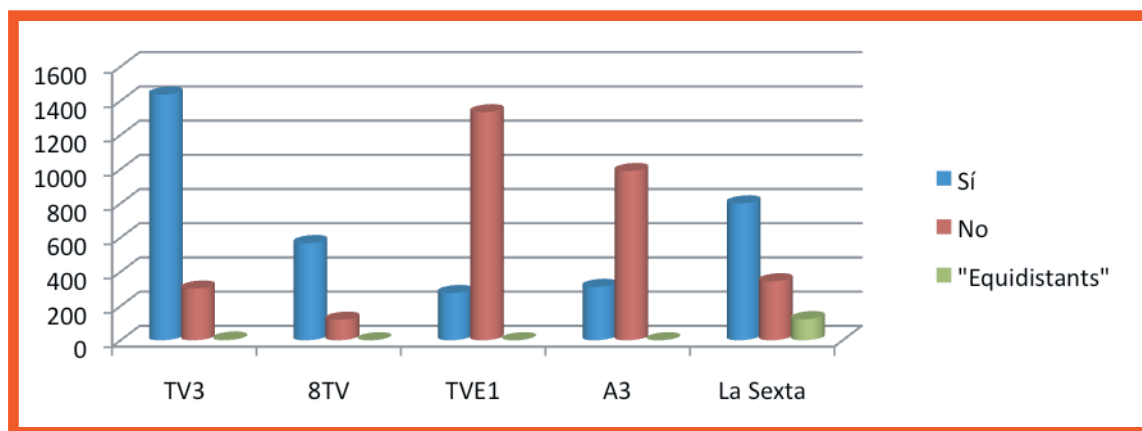
Taula 10. Conversió dels segons en minuts dedicats als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 28 de setembre de 2017:

	TV3	8TV	TVE1	A3	La Sexta
Sí	19' 23"	14' 43"	3' 90"	6' 15"	9' 28"
No	5' 00"	3' 33"	31' 66"	14' 6"	4' 45"
Altres: "Equidistants"	5' 00"	2' 00"	0' 00"	0' 9"	13' 68"

Finalment, el 29 de setembre, TV3 fa una àmplia cobertura tant del míting de tancament de campanya del "Sí" a les fonts de Montjuïc com de la roda de premsa convocada hores abans pel govern sobre l'operatiu de l'1-O a la seu de la productora i distribuïdora de continguts audiovisuals Mediapro (on s'havia habilitat una sala internacional de premsa). El "cop d'efecte" al finalitzar l'acte fou la presentació a l'opinió pública d'una urna. Davant de l'acció policial dels darrers dies requisant urnes, el govern pretenia simbolitzar que tot estava enllestit per poder votar "com sempre". Entre els minuts dedicats al bloc independentista, TV3 també hi inclou altres notícies relacionades amb la resposta ciutadana contra les mesures repressives de l'Estat (com ara voler precintat centres educatius o restringir l'espai aeri): la "tractorada o marxa de la pagesia en defensa del Sí", les "escoles obertes" fent crida a la "tancada" de mares, pares i alumnes a diversos centres per vetllar que poguessin

restar oberts el diumenge com a col·legis electorals, etc. D'altra banda, les reaccions europees també desperten l'interès de l'ens públic, que es fa ressò de les paraules de suport a la causa catalana de l'antic primer ministre escocès, Alex Salmond. D'altra banda, TV1 i A3 se centren a informar sobre la gestió de l'executiu espanyol envers la crisi oberta a Catalunya. En els seus respectius telenotícies incideixen positivament en l'acte de Ciutadans a l'Hospitalet sota l'eslògan: "No nos callarán". Cal destacar, però, que La Sexta divergeix d'A3 (malgrat que pertanyen al mateix grup mediàtic) a l'hora d'oferir els arguments esgrimits pel "Sí" i aplaudeix l'encara incipient iniciativa de penjar el missatge "Parlem?" en els balcons (després dels fets de l'1-O, la campanya "#Parlem?" impulsada per ciutadans anònims a les xarxes socials pren força i mobilitza certs sectors socials que surten al carrer el 7 d'octubre per demanar una solució dialogada del conflicte).

Taula 11. Temps expressat en segons dedicat als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 29 de setembre de 2017:

Taula 12. Conversió dels segons en minuts dedicats als diferents blocs per part dels informatius del vespre del 29 de setembre de 2017:

	TV3	8TV	TVE1	A3	La Sexta
Sí	19' 23"	14' 43"	3' 90"	6' 15"	9' 28"
No	5' 00"	3' 33"	31' 66"	14' 6"	4' 45"
Altres: "Equidistants"	5' 00"	2' 00"	0' 00"	0' 9"	13' 68"

A

NÀ

LI

SI

QUALITATIVA DEL LLENGUATGE

Els diferents espais informatius objecte d'estudi ("TN Vespre" de TV3, "8 al dia" de 8tv –amb Jordi Armenteras i Laura Rosel, en substitució de Josep Cuní–, "Telediario 3a edició" de TV1, "Noticias 3" d'A3 i "La Sexta Noticias" de La Sexta) reproduïen el relat, el discurs, els eslògans, les declaracions... dels protagonistes d'ambdós bàndols. De nou, TV3 esdevé l'altaveu dels pronunciaments del bloc sobiranista. Tot seguit hem sintetitzat algunes de les paraules i expressions "força" que han emprat el bloc del "Sí" (moltes d'elles denoten positivisme, il·lusió, immediatesa, sentiments de pertinença i empatia que reforcen la cohesió social i desperten la simpatia o solidaritat dels indecisos, crítica a l'Estat entès com l'enemic, etcètera):

- ✿ Referèndum
- ✿ Legalitat catalana
- ✿ Democràcia
- ✿ "No tenir por"
- ✿ "Votar amb normalitat"
- ✿ "No hi ha temps pel diàleg"
- ✿ "No hi ha marxa enrere"
- ✿ L'Estat "ha retallat drets i llibertats"
- ✿ "Estat d'excepció encobert"
- ✿ "Hi haurà urnes"
- ✿ "L'1-O es votarà malgrat la Justícia"
- ✿ "Intervenir els comptes és una forma encoberta d'aplicar l'art. 155 i liquidar les institucions"
- ✿ "Tots els demòcrates haurien de veure's interpel·lats"
- ✿ "S'enfronten al major desafiament col·lectiu i de desobediència continuada"
- ✿ "Major atac a la democràcia des del 23-F"
- ✿ "No esteu sols"
- ✿ "No poden subestimar la força del poble de Catalunya"

- ✿ "Allò que està en joc és la democràcia i estem cridats a defensar-la"
- ✿ "Cal votar per dignitat"
- ✿ "Defensar el referèndum és ja una qüestió de defensar els drets i llibertats d'expressió i reunió"

Arribats a aquest punt, matisar que des de La Sexta s'insisteix en les proclames del "Sí": "*Pueden ilegalizar un acto pero no pueden ilegalizar a todo un pueblo*" (Rufián, 15.09.2017). Pel que fa als arguments esgrimits per les formacions contràries al referèndum (centrades únicament amb el compliment de la llei i les accions per impedir la seva celebració), TV3 difon la dels líders del PSC, les del PSOE i les de l'executiu presidit pel PP. Els socialistes catalans i espanyols invoquen a "No cedir locals", "No col·laborar en un referèndum que està fora de l'ordenament jurídic en aquests moments", "*No hay que ir a votar, así no*", "*¿Votar sin garantías?*" i alerten de les "conseqüències penals" de tirar endavant un referèndum amb aquestes condicions. Amb un to semblant, els populars fan una crida al govern de Puigdemont perquè "*Vuelvan a la razón, a la legalidad, al sentido común*" (Rajoy, 16.09.2017). I, al mateix temps, les seves consignes més repetides són les següents: "No referèndum", "L'Estat de dret funciona", "L'Estat actuarà amb fermesa", "Les conseqüències poden ser imprevisibles", "Felicitat la Guàrdia Civil per haver requisat paperetes".

Tant TV3 com La Sexta són les cadenes que han fet una major cobertura de la campanya, per bé que la primera la reconeix obertament i la segona nega el seu caràcter plebiscitari. Entre algunes de les retransmissions, destaca la roda de premsa del govern sobre l'operatiu de l'1-0. Segons el vicepresident Junqueras i el conseller d'Afers Exteriors, Raül Romeva, el referèndum "és una palanca de canvi a la resta de l'Estat". I afegeixen que el referèndum "ja no va d'independència sinó de democràcia", compartint el discurs de Catalunya en Comú. Per la seva banda, Oriol Junqueras en la seva intervenció apel·la als sentiments: "Estimem Espanya" i "els detinguts són gent honrada i honesta".

En l'altre extrem ens trobem TV1 que es converteix, com la seva homòloga catalana, en l'altaveu del poder, però en aquest cas del discurs del govern del PP, que qualifica el referèndum d'"il·legal" i el considera un "desafiament a la llei". A més, amenaça que "*No habrá referéndum*" i que és un "*Sarcasmo que*

ahora –el govern català, les entitats sobiranes i l'alcaldeessa Ada Colau– *pidan diàlogo por carta*". Per la seva banda, els informatius del Grupo Planeta també emfatitzen en les paraules del president Mariano Rajoy: "*Impedir un acto ilegal*", "*No se está a medias: o se está con la Ley o contra de la Ley*" (Antena 3) i "*Desafío independentista*" (La Sexta).

Per últim, cal destacar la gairebé unanimitat en el tractament informatiu de les diferents cadenes en relació amb l'espai dels Comuns. Totes coincideixen a titllar-lo d'"equidistant" i "ambigu": "*Colau juega con la ambigüedad, no se expresa porque está en juego su carrera política y su posible inhabilitación*" (Antena 3), "Ambigüitat a l'espera de la consulta interna per part dels inscrits en l'espai polític d'En Comú Podem" (TV3), "Colau evita detallar su acuerdo con el Govern" (La Sexta)... Precisament per a La Sexta, els Comuns "*apoyan a la participación y movilización. No habrá campaña ni por el Sí ni por el No*". Mentrestant TV3 fa palès el seu "compromís inequívoc però sense posar en risc ni la institució (Ajuntaments) ni funcionaris" i es fa ressò de les paraules de Colau: "Això no va d'independència sí o no, sinó de defensa de les llibertats i aquí ens trobaran un sol poble" (16.09.2017).

CON

CLU

SI

ONS

En primer lloc, de l'anàlisi podem desprendre que els mitjans espanyols han assumit en el seu discurs informatiu el terme "referèndum". Això constata el triomf de la política de comunicació del bloc sobiranista a l'hora d'imposar el seu llenguatge, el qual no podem oblidar que respon a la pròpia legalitat catalana. Per contra, aquesta legalitat –suspesa– xoca amb l'espanyola i, per tant, la majoria dels informatius de fora de Catalunya opten per adjectivar aquest referèndum d'"il·legal". En segon lloc i, talment com ja s'ha indicat en un apartat anterior, els programes informatius de les televisions públiques i privades catalanes es troben orfes a l'hora de cobrir el bloc del "No". Davant d'aquesta problemàtica –l'absència d'una campanya formal de l'opció del "No"–, cedeixen aquest espai a l'acció del govern espanyol del PP i a les declaracions dels líders d'altres partits també qualificats d'"unionistes", com ara Ciutadans, PSOE i PSC. En d'altres ocasions, el recurs emprat és el següent: omplir el tall informatiu, suposadament dedicat al "No", amb opinions, o bé de col·lectius de la societat civil (Collectiu Axia, format per directors contraris a cedir escoles com a col·legis electorals) o de ciutadans de carrer, entrevistats en determinats barris on sociològicament no s'és partidari de la independència, malgrat que es pugui ser favorable al dret a decidir.

A més a més, s'etiqueta d'"ambigu" o "equidistants" a la confluència política dels Comuns i sobretot a l'alcalde de Barcelona, Ada Colau (En Comú Podem), per la impossibilitat periodística d'explicar el seu posicionament i encaixar-lo en un dels dos blocs en disputa en aquest referèndum. Per bé que TV3 posa èmfasi en l'aparició d'iniciatives com la de "#Parlem?", deixa entreveure que és minoritària a la resta de l'estat en front de l'auge de l'exhibicionisme del nacionalisme espanyol en els balcons de la capital madrilenya (plena de banderes d'Espanya). Per contra, La Sexta aposta i ho seguirà fent més enllà de l'1-0 per defensar aquesta nova "tercera via" a favor del diàleg.

En darrer lloc, el posicionament informatiu de TV3 i TV1, malgrat que cal puntualitzar-ne les grans diferències deontològiques que les separa, coincideix "a l'inversa" a l'hora de reforçar els missatges dels seus respectius governs. Tanmateix, el discurs proactiu del bloc unitari del "Sí" és entusiasta davant d'un plantejament immobiliari, reactiu i obsessionat amb el compliment de la llei i el marc constitucional. En termes d'escenificació i de defensa de valors universals, el bloc independentista

té un relat ben construït i senzill d'amplificar mediàticament, mentre que "el no-relat" dels contraris al referèndum es tradueix en la pitjor de les imatges possibles en democràcia: la repressió de l'Estat. Els fets ocorreguts l'1-0 i aquells altres que s'han anat succeint fins a data d'avui seran, en tot cas, objecte d'anàlisi de futurs informes.

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 de Creative Commons. Si voleu veure una còpia d'aquesta llicència, accediu a <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.ca>